

Alates sügisest istub Tallinna Linnateatri "Püha õhtusöömaajal" Aarne Üksküla kohal, härra Maurusena, Vanemuise teatri näitleja Aivar Tommingas. Seda, kuidas näitleja Maurusena küsib: "Mis on inimesel, kel täis aru peas, teiselt küsimist, usub ta jumalat või ei?" või selgitab: "Seepärast oletegi te härra Mauruse esimese järgu koolis, mis on üks puht eesti kool. Mis kool siis sellel maal veel peab olema kui mitte puht eesti kool. Minu järele!", seda lausa peab nägema.

Foto Tallinna Linnateatri kogust

Tommingas pärrib Ükskülalt Mauruse mantli

Margus Mikomägi

Alates sügisest mängib Tallinna Linnateatri lavastuses "Tõde ja õigus. Teine osa" härra Maurust Vanemuise näitleja Aivar Tommingas.

Nädalise märtsikuu teatrikülgedel rääkis näitleja Aivar Tommingas muuhulgas nii: "Ma arvan, et Elmo Nüganen on mu ideaalteatri tegemise lipulaev praegu Eestis ja temaga tahaks koos teha. Teised teevad ju ka sellist teatrit, aga kahvatult. Nimetan seda jah teatritegemiseks Stanislavski moodi. Läbielamis-teatriks.

Ma tunnen vahel puudust piitsast, mis sunnib ja aitab sul leida veel avastamata kante ja neid ka publikule näidata. See piits peaks olema tegelikult. Näitleja ise ei pruugi üldse taibata ja näha oma tegelikke võimeid. Kindlasti peaks olema head lavas-

tajad, kes ei anna sulle rahu, vaid püüavad sinus välja tuua midagi enneolematut. Et sa ei laseks alateadlikult kohe vana rasva peal liugu. Seda iga näitleja ikka esimese asjana teeb, et oleks mugavam. Aga vaja on lavastajaid, kes ei luba seda teha. Ma ei ole Elmo Nüganeniga koos teinud, aga kujutan ette, et tema võiks selline olla."

Sõnad saavad teoks sügisel 2006

Ei möödu kaht kuudki, kui Aivar Tommingale helistab Tallinna Linnateatri peanäitejuht, "Tõe ja õiguse" lavastaja Elmo Nüganen ja edastab Aarne Üksküla soovi, et

Aivar Tommingas.

MARGUS MIKOMÄGI foto

just Aivar mängiks tema asemel Maurust. "Muidugi ma võtsin pakkumise vastu," kinnitab Aivar.

Elmo Nüganen kutsus Tommingat vaatama ka etendust, kuhu tal tuleks sisse õppida. Üksküla aga loobus, lahkus teatrist päeva pealt ja nii nägi näitleja Aivar Nüganeni

teist Tammsaare lavastust "Karin ja Indrek". "See on tase. Võtab olemise kõhedaks.

Mõnikord läheb tõesti nii, et mõtled ja su mõte saab reaalsuseks," ütleb Tommingas.

Näitleja sõnul on ta 30 aastat Aarne Ükskülalt Eesti parimaks meesnäitlejaks pidanud. "See teeb pakkumise eriliselt väärtuslikuks, aga kõhe on ka. Vastutus on suurim."

Osa ette valmistamisega peab Aivar Tommingas oma sõnul ise hakkama saama. Sest etenduse taasväljatoomiseks on tal Linnateatris ette nähtud vaid kuus proovi. Etendus "Tõde ja õigus. Teine osa" kestab viis tundi.

Küsimusele, kas Aivar püüab Mauruse rollis matkida Aarne Üksküla tehtut, vastab näitleja, et Üksküla on eriskummaline näitleja ja et ilmselt ta teda matkida ei suuda. "Lavastaja Karin

Raid, minu õpetaja, ütles kord kooliajal, et kui Aarne Üksküla ei saa rolliga hakkama, siis ta teeb seda nii nagu teeks Ants Eskola. Ja kõik saab paika. Eskola oli määratletavam näitleja kui on Aarne, teda järele ei tee."

Ma ei pea plaani Vanemuisest lahkuda

Aivari koduteatris pidavat tasakesi liikuma jutud, et näitleja Tommingas läheb nüüd Vanemuisest ära Tallinna. Aivar lükkab need jutud karmilt ümber ja ütleb, et tunneb ennast hetkel külalishäädajana hästi. "Meeldiv on minna Linnateatrisse ja teha seal kaasa, aga sellist plaani Tallinna jäädagi mul küll ei ole."

Linnateatri koduleheküljel öeldakse, et "Tõe ja õiguse" avastus kõneleb eestlaseks olemisest... "Keegi ei armas-

ta eestlast, eestlane isegi ei armasta. Venelane armastab venelast, sakslane sakslast, lätlanegi armastab pisut lätlast, aga eestlane eestlast ei armasta, tema armastab venelast ja sakslast - niisugune on eestlane..." tsiteeritakse seal üht Tammsaare Mauruse suhu kirjutatud teksti.

Peale Mauruse rolli Linnateatris on näitleja Aivar Tommingale tehtud veel üks suur ja austusväärne pakkumine, mida ta oma sõnul oodatagi ei osanud. See saab teoks veel enne sügist, juuli lõpus. Pakkumine toob näitleja kindlasti teravalt publiku huviorbiiti.

Aivari sõnul ei ole ta kunagi olnud selline trügija tüüpi näitleja ja seda rõõmustavam on, et aasta 2006 on talle paljude suurte väljakutsete ja pakkumiste aasta.

Ideed on õhus või kõiksuses või kus

1931. aasta 15. aprillil ilmus Saksamaal natsionaalsotsialistlikus huumoriajakirjas Brennessel satiiriline joonistus. Pildil kiri: "Mänguplaan Saksa teatritele". Ja selle all: "Tee kiiresti, meie oleme juba haakristidest haisu ninna saanud."

Pilt näitab kaht töölist sõnnikut ja virtsa Saksamaa peale laiali laotamas. 1987. aasta 8. mai ajalehes Sirp ja Vasar ilmunud karikatuuri eest "Sitta kah" sai Priit Pärn 100 rubla preemiat. Selle määras talle ajalehe karikatuurivõistluse zürri. Sama Sirbi ja Vasara numbri esikaanel on leheküljesuurune foto kellegi skulptor L. Kerbeli skulptuurist "9. mai - Võidupäev", 1985. aastal tehtud. Sellel tallavad auto-

Priit Pärna "Sitta kah"(üleväl) ja Saksa töölised (paremal).

tilipul. Sõdurite selja taga lehvib sirbi ja vasaraga kaunistatud punalipp.

"Kunst on õilis, ülev ja fanatismi missiooni lahutamatu

osa," ütles Adolf Hitler 1933. aastal.

Margus Mikomägi

Allikad: võrgulehekülj ja Rapla raamatukogu

Kitzbergi geniaalsus on siinkohal küll väljaspool igasugu kahtlust. Panna rahast lolliks läinud rahamees surnuaia väravasse vihmaussiga juttu ajama, küsima vihmaussi käest, et kas sel limukal on või ei ole "hea olla", kui tuba tuleb vett täis... Selles on *shakespeare*'likku haaret.

Nii-öelda elus ühe rahamehe käsi niimoodi loomulikult ei käi, ei löö nende uus-Eesti Mogri Märtime daatšasid põlema siin ükski pikne, ei lähe neist ükski peast segaseks, raske on isegi ette kujutada näiteks Olari Taali vihmaussiga juttu ajamas.

Toomas Liiv,
"Mõla Mihklid, Mogri Märtime ja kirjutav raha"
Sirp, 28. aprill 2006